

Мавзу: АҲОЛИ ВА ХУДУДЛАРНИ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДАН МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ”

ЎҚУВ САВОЛЛАРИ:

- 1. Аҳолини ва ҳудудларни фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилишнинг моҳияти ва асоси.*
- 2. Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари. Ўзбекистон Республикаси Қонунлари.*
- 3. Фавқулодда вазиятларда аҳолини ва ҳудудни химоялашда ҳар бир идора, вазирлик, команда, отряд, гуруҳ, аҳоли ва объектлар ходимларининг ҳамжсихатлиги.*

Аҳоли ва ҳудудларни фавқулодда вазиятларда химоя қилиш.

- * Аҳоли ва ҳудудларни фавқулодда вазиятларда химоялаш деганда қуйидаги комплекс ишлар назарда тутилган.
- * **ҳуқуқий,**
- * **ташқилий,**
- * **инженер-техник** ва бошқа тадбирлар.

Комплекс ҳаракатларнинг асосида - уруш ва тинчлик даврида, фавқулодда вазиятларда содр бўлган ҳолларда инсон саломатлиги ва ҳаётини, моддий, маънавий бойлик ва ҳудудларни химоя қилишга қаратилган .

Тадъбирлар

* Фавкулодда Вазирлик бошкармаси ва унинг тармоклари, кумакчи ташкилотлар, бошка кархона ва идораларининг нинг куч ват воситалари ёрдамида фавкулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уни бартараф килиш буйича ташкиллаштириш. Бу ишлар хар кунлик иш шароитида ва фавкулодда вазият хавфи тугилганда амалга оширилади..

Максад - бу ёки у регионда экологик холатнинг узгариши ва фавкулодда вазият содир булиши мумкинлиги тенденциясини аниклаш.

Хукукий тадбирлар

*

1

*

Хукукий хужжатларни ишлаб чиқиш ва унга амал қилган ҳолда барча қутқарув ишларига масул идора и қархоналар фаолиятини назорат қилиш. (Давлат қонунлари, Президент қарорлари, Ҳукумат қарор ва буйруқлари)

ХУКУКИЙ ва НОРМАТИВ-ТЕХНИК ХУЖЖАТЛАР

Хукукий хужжатлари

**УЗР ҚОНУНЛАРИ,
ПРЕЗИДЕНТ
ФАРМОНИ,
ХУКУМАТ
КАРОРЛАРИ**

**МАХАЛЛИЙ
ХОКИМИЯТ
БОШКАРУВ
ХУЖЖАТЛАРИ**

Норматив-техник хужжатлар

СТАНДАРТЛАР
Халқаро; Миллий ;
Қархоналар стандартлари;
Табиатни муҳофаза қилиш
сахосидаги стандартлар ;
тармоқлар стандартлари

НОРМА ва ҚОИДАЛАР
САНИТАРИЯ ҚОИДАЛАРИ;
РАДИАЦИОН ХАВФСИЗЛИК
ҚОИДАЛАРИ;

*

Ўзбекистон Республикаси
Президентининг 1996 йил 4 мартдаги
“Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар
вазирлигини ташкил этиш тўғрисида”ги
ПФ-1378-сонли Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ 1998 ЙИЛ 7 ОКТЯБРДАГИ
“ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АҲОЛИСИНИ
ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДАН МУҲОФАЗА ҚИЛИШГА
ТАЙЁРЛАШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА”ГИ 427-СОНЛИ
ҚАРОРИ

* Мамлакат аҳолиси ва ҳудудини табиий ва техноген тусдаги фавқулодда вазиятлардан (кейинги ўринларда — фавқулодда вазиятлар деб аталади) муҳофаза қилиш тизимини такомиллаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

- * 1. Ўзбекистон Республикаси аҳолисини фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилишга тайёрлаш тартиби тўғрисидаги низом иловага мувофиқ тасдиқлансин.
- * 2. Белгилансинки, Ўзбекистон Республикаси фуқароларини фавқулодда вазиятларда ҳаракат қилишга тайёрлаш мулкчилик шаклларида қатъи назар, корхоналарда, муассасаларда (шу жумладан таълим муассасаларида) ва ташкилотларда, шунингдек яшаш жойида уларнинг ёшлари ва ижтимоий гуруҳлари бўйича ўтказилади.

3. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги Фавқулодда вазиятлар вазирлиги иштирокида давлат таълим стандартлари ва умумтаълим дастурларини ишлаб чиқишда уларга фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш минимуми киритилишини назарда тутсинлар.

4. Давлат матбуот қўмитаси, «Ўзтелерадио» компанияси, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Қизил Ярим ой жамияти марказий қўмитаси, республика давлат ҳокимияти ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органлари, бошқа вазирликлар, идоралар, корпорациялар, бирлашмалар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар аҳолини фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасидаги билимлар, шу жумладан оммавий ахборот воситаларидан фойдаланган ҳолда, кенг ташвиқот қилинишини таъминласинлар.

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосар зиммасига юклансин.

- * **Аҳолини фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасида тайёрлаш тартиби тўғрисида**
- * **НИЗОМ**
- * 1. Мазкур Низом Ўзбекистон Республикаси аҳолисини табиий ва техноген тусдаги фавқулодда вазиятлардан (кейинги ўринларда — фавқулодда вазиятлар деб аталади) муҳофаза қилиш соҳасида, шунингдек фавқулодда вазиятларда ҳаракат қилишга тайёргарликдан ўтаётган аҳоли гуруҳларини тайёрлашнинг асосий вазифаларини, шакллари ва усулларини белгилайди.
- * 2. Қуйидагилар:
- * ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларида банд бўлган аҳоли, умумтаълим мактаблари ва идоравий бўйсунуши ва ташкилий-ҳуқуқий шаклларида қатъи назар, бошланғич, ўрта ва олий касб-ҳунар таълими муассасаларининг ўқувчилари;

- * Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, республика ва вилоят бўйсуннишида бўлган шаҳарлар ва туманлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, вазирликлар, идоралар, мулкчилик шаклларида қатъи назар, бирлашмалар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарлари ҳамда фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳаси мутахассислари (кейинги ўринларда — мутахассислар деб аталади);
- * ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларида банд бўлмаган аҳоли фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасида тайёргарликдан ўтишлари лозим.

3. Қуйидагилар фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасида тайёрлашнинг асосий вазифалари ҳисобланади: аҳолининг барча гуруҳларига фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш қоидаларини ва асосий усулларини, жабрланганларга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш усулларини, жамоа ва якка тартибда ҳимоя воситаларидан фойдаланиш қоидаларини ўргатиш;

бошқарувнинг барча даражадаги раҳбарларини аҳолини фавқулодда вазиятлардан аҳолини муҳофаза қилиш бўйича ҳаракат қилишга тайёрлаш ва қайта тайёрлаш;

давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарлари ва мутахассисларида қутқарув ва бошқа кечиктириб бўлмайдиган ишларни ўтказиш учун кучлар ва воситаларни тайёрлаш ва уларни бошқариш кўникмаларини ҳосил қилиш, фавқулодда вазиятларда ҳаракат қилишда ходимларнинг ўз вазифаларини амалий эгаллаши.

4. Ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларида банд бўлган аҳолини тайёрлаш иш жойларида машғулотлар ўтказиш ва тавсия қилинадиган дастурларга мувофиқ фавқулодда вазиятларда ҳаракат қилишни мустақил равишда ўрганиш, кейинчалик ўқув машқларида ва машғулотларда олинган билимлар ва малакаларни мустаҳкамлаш йўли билан амалга оширилади.

5. Умумтаълим мактаблари, лицейлар, гимназиялар, касб-ҳунар таълими ўқув юртлирининг ўқувчиларини, ўрта ва олий ўқув юртлирининг талабаларини тайёрлаш фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасидаги умумтаълим дастурларига мувофиқ ўқиш вақтида амалга оширилади.

Дастурлар Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги билан келишилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

- * 6. Фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасида:
- * Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари раҳбарлари — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари — Республика фуқаро муҳофазаси бошлиғи томонидан ўтказиладиган ҳар йилги йиғинлар, ўқув машқлари ва машғулотларда;
- * давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, вазирликлар, идоралар, муассасалар ва ташкилотларнинг раҳбарлари ва мутахассислари — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг Фуқаро муҳофазаси институтида;
- * ҳарбийлаштирилмаган қўшилмаларнинг раҳбарлари бошлиқлар таркиби авария-қутқарув, ҳарбийлаштирилган ва доимий тайёр махсус қўшилмалар таркибидаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ходимлари — Фавқулодда вазиятлар бўйича раҳбарлар таркибини тайёрлаш марказларида, шунингдек ўқув машқлари ва машғулотларда;
- * ҳарбийлаштирилмаган қўшилмалар таркибидаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ходимлари — бевосита иш жойларида тайёрланади.

- * 7. Аҳолининг фавқулодда вазиятлардан муҳофазаланиш соҳасидаги тайёргарлигини текшириш мақсадида команда штаб, тактик-махсус ва комплекс ўқув машқлари ва машғулотлар мунтазам ўтказилади.
- * Уч кеча-кундузгача давом этадиган команда-штаб ўқув машқлари Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларида 5 йилда бир марта, шаҳарлар ва туманларда 3 йилда бир марта ўтказилади.
- * Команда-штаб ўқув машқлари ёки машғулотлар вазирликлар ва идораларда, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда бир йилда бир марта ўтказилади ва бир кеча-кундуз давом этади.
- * Команда-штаб ўқув машқларини ўтказишда Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигига тўғридан-тўғри ва оператив бўйсунадиган ҳарбий қисмлар ва авария-қутқариш кучларининг оператив гуруҳлари белгиланган тартибда жалб этилиши мумкин.

- * Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар қўшилмаларининг олти соатгача давом этадиган тактика-махсус ўқув машқлари 3 йилда бир марта, тайёргарлиги оширилган қўшилмалари билан — ҳар йили ўтказилади.
- * Икки кеча-кундузгача давом этадиган комплекс ўқув машқлари ходимлари сони 300 дан ортиқ бўлган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда ҳамда 600 дан ортиқ ўринга эга бўлган даволаш-профилактика муассасаларида 3 йилда бир марта ўтказилади.
- * Бошқа ташкилотларда 6 соатгача давом этадиган машғулотлар 3 йилда бир марта ўтказилади.
- * Умумий ўрта таълим мактаблари ҳамда бошланғич, ўрта ва олий касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчилари билан машғулотлар ҳар йили ўтказилади

* 8. Ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасида банд бўлмаган аҳолини тайёрлаш маҳалла фуқаролар йиғинларининг ўқув-маслаҳат пунктларида фавқулодда вазиятлардан муҳофазаланиш масалалари бўйича суҳбатлар ўтказиш, лекциялар ўқиш, ўқув фильмлари кўриш, яшаш жойида ўқув машқлари ва машғулотларга жалб этиш, шунингдек қўлланмалар ва эслатмаларни мустақил ўрганиш, радиоэшиттиришларни тинглаш, теледастурларни кўриш орқали амалга оширилади.

- * 9. Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги фавқулодда вазиятлардан муҳофазаланиш соҳасида аҳолининг тайёргарлигига ташкилий-услубий раҳбарликни, ишларни мувофиқлаштириш ва назоратни амалга оширади, шунингдек Фуқаро муҳофазаси институтида ва Фавқулодда вазиятлар бўйича раҳбарлар таркибини тайёрлаш ҳудудий марказларида ўқитиш дастурлари ҳажми ва даврийлигини белгилайди.
- * 10. Фавқулодда вазиятлардан ҳимояланиш соҳасида ўқув машқларига ва машғулотларга жалб қилинадиган фуқаролар:
- * ўқув машқлари ва машғулотлар давомида ўзлари дуч келиши мумкин бўлган хавф тўғрисида хабардор қилиниш;
- * ўқув машқлари ва машғулотларда соғлиғига етказилган зарар учун компенсация олиш;
- * ўқув машқлари ва машғулотларда қатнашиш даврида ўқув машқлари ва машғулотларни режалаштирувчи ва ўтказувчи ташкилотлар ҳисобига иш жойида ўртача иш ҳақи сақлаб қолиниши ҳуқуқига эга бўладилар.

- * 11. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари раҳбарлари ва мутахассисларини тайёрлашни, шунингдек давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари томонидан ўтказиладиган фавқулодда вазиятлардан муҳофазаланиш соҳасидаги ўқув машқлари ва машғулотлар ташкил этилишини маблағ билан таъминлаш давлат бюджети маблағлари ҳисобига амалга оширилади.
- * Худудий ҳарбийлаштирилмаган кўшилмалар таркибида раҳбарларни тайёрлаш ва ходимларни ўқитиш, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан ўтказилаётган ўқув машқлари ва машғулотлар, шунингдек ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасида банд бўлмаган аҳолини ўқитиш маҳаллий бюджетлар маблағлари ҳисобига амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси "Фуқаро муҳофазаси тўғрисидаги" қонуни Ўзбекистон Республикаси Олий мажлис қарори билан 2000 йил 26 майда 5-асосий бобдан ва 23 та моддадан иборат ишлаб чиқилган.

1-боб. Умумий қоидалар.

2- боб. Фуқаро муҳофазасига раҳбарлик қилиш, давлат органлари ва ташкилотларнинг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ваколатлари.

3- боб. Фуқароларнинг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари.

4- боб. Фуқаро муҳофазаси хизматлари ва кучлари.

5- боб. Фуқаро муҳофазасини молиявий таъминлаш

6- боб. Фуқаро муҳофазаси объектлари ва мол-мулки.

1 – модда: Асосий тушунчалар;

2 – модда: Фуқаро муҳофазаси вазифалари;

3 – модда: Фуқаро муҳофазаси тўғрисидаги қонун ҳужжатлари;

4 – модда: Фуқаро муҳофазаси соҳасидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик;

5 – модда: Фуқаролар муҳофазаси соҳасидаги халқаро ҳамкорлик

6 – модда: Фуқаро муҳофазасига раҳбарлик қилиши;

7 – модда: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ваколатлари;

8 – модда: Фуқаро муҳофазаси соҳасидаги махсус ваколатлари давлат бошқарув органи;

9 – модда: Вазирликлар ва идораларнинг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ваколатлари;

10 – модда: Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг (тегишли) фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ваколатлари.

11 – модда: Ташкилотларнинг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ваколатлари;

12 – модда: Фуқаро ўзини – ўзи бошқариш органларининг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги иштироки;

13 – модда: Фуқароларнинг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ҳуқуқлари;

14 – модда: Фуқароларнинг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги мажбуриятлари;

15 – модда: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг фуқаро муҳофазаси соҳасидаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари.

16 – модда: Аҳоли ва мутахассисларни фуқаро муҳофазаси соҳасида тайёрлаш;

17 – модда: Фуқаро муҳофазаси хизматлари;

18 – модда: Фуқаро муҳофазаси кучларининг таркиби;

19 – модда: Фуқаро муҳофазаси кушинлари;

20 – модда: Фуқаро муҳофазаси тузилмалари;

21 – модда: Фуқаро муҳофазасини молиялаш;

22 – модда: Фуқаро муҳофазаси қўшинларининг асосий фондлари;

23 – модда: Фуқаро муҳофазаси объектлари ва мол-мулки

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ 1998 ЙИЛ 27
ОКтяБРДАГИ “ТАБИЙ, ТЕХНОГЕН ВА ЭКОЛОГИК
ТУСДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРНИНГ ТАСНИФИ
ТЎҒРИСИДА”ГИ 455-СОНЛИ ҚАРОРИ